

Seger för demokratin

De tyska valen är i första rummet en seger för demokratin. Extremistpartierna på båda flyglarna har praktiskt taget utplånats. Kommunisterna fick denna gång 2,2 procent av röstetalet mot 5,9 procent för fyra år sedan. De båda partier som kan sägas företräda nynazistiska strävanden (främst tyska rikspartiet) stannade vid 1,5 procent av rösterna; motsvarande partier fick år 1949 5-6 procent. Särskilt anmärkningsvärt är att dessa riktningar gick starkt tillbaka även i förhållande till lantdagsvalen i de skilda delstaterna under de senaste åren. Man kan lugnt påstå att omkring 95 procent av de tyska väljarna röstat för partier som klart bekänner sig till folkstyrelsens grundsats. Detta har skett vid val vilkas fullständiga frihet står utom diskussion och vid ett valdeltagande av över 86 procent. Ett bestämdare utslag är knappast tänkbart.

I historisk och jämförande belysning ter sig detta resultat än märkligare. Under den tidigare demokratiska regimen i Tyskland, Weimarrepubliken 1918-1933, fanns ett skede av goda konjunkturer och avspänning på 5-6 år (1925-1930) mellan den inflationskris som inledde republiken och den fruktansvärda arbetslöshetskris som krossade den. Även under detta skede av lugn var ytterlighetspartierna, särskilt kommunisterna, ojämförligt starkare än i dagens Tyskland. Betraktar man valen i andra europeiska länder under senare år, framstår demokratin seger i Tyskland som lika utomordentlig. I Frankrike och Italien har kommunisterna mångfaldigt större styrka än i Tyskland, och även högerextremisterna har i dessa kontinentalta storstatsdemokratier en vida starkare ställning än i den unga tyska demokratin. Endast inom några små stater på kontinenten kan folkstyrelsen räkna med en lika överväldigande anslutning. Det bör efter detta vara slut med den tanklösa tendensen att se tysk politik främst från synpunkten av en möjlig återgång till nazismen.

Varpå beror denna stabilisering av demokratin? Man kan med skäl peka på att Tysklands återhämtning av olika skäl varit enastående snabb, att levnadsvillkoren här på några få år förbättrats på ett sätt som saknar motstycke: folk som hastigt stiger i välstånd blir inte extremister och gör inte revolution. Men lika väsentligt är att betona att Tyskland och Österrike är de enda länder som handgripligt lärt känna både kommunistisk och nazistisk terror och som nu är fria att säga sin mening — inte strypta bakom järn-

ridån. Det är en dom över diktaturen som det tyska folket avkunnat.

Valen är också en seger för Västerens gemenskap. Det socialdemokratiska partiet har visserligen gått framåt i röster och endast obetydligt gått tillbaka i andel av rösterna, men valet innebär inte desto mindre ett klart underkännande av den utrikespolitiska linje som varit dess lösen i valpropagandan. Denna linje innebär visserligen intet avståndstagande från Väster, ingen kurtis av kommunismen, men den innebär opposition mot den omedelbara politiska och militära anslutning väster ut som varit regeringens paroll. Valets följd blir att Tysklands utrikespolitik fullföljes och befästes och att därmed ökade utsikter vinnas för att Europafördraget med dess gemensamma värn mot kommunismen genomföres även i andra fria stater på kontinenten. Det har sagts att dagens val skärper motsättningen mellan Väst och Öst. Det är riktigt så tillvida som ryssarna blir missnöjda, de ser sina bedrägliga försök att lura tyskarna genom förespeglningar om en återförening i neutralitetens tecken förfelade. Men allt som stärker den fria världens försvar retar de ryska maktavarna; att göra dem nöjda, nöjda åtminstone för en liten tid, det kan blott ske genom den uppgivelse som signalerar den snara undergången.

Motsättningarna mellan de demokratiska partierna i Tyskland ter sig inte så stora att ett samgående, en "stor" koalition, måste vara utesluten. Dess värre har dessa motsättningar fått en personlig och partimässig bitterhet som gör en samverkan inom en nära framtid otänkbar. Det är att hoppas att segrarna skall visa den vilja till uppgörelser och förståelse som kan sätta ut de senaste årens onödigt kärva stämningar.

Slutligen: valen är en stor seger för förbundskanslern, en gammal man, som genom sin fasta hållning under nazismen fick moralisk auktoritet och som nu under några få år övertygat världen om sin förmåga som statsman. Man kan inte lyssna till Adenauer i tal och debatter utan att få ett intryck av vida perspektiv, fast vilja och behärskad lidelse. Det finns i hans uppträdande något av kylig överlägsenhet som irriterar mer än ilskan och våldsamheten; ofta lyckas han förolämpa djupare än Bismarck, trots att han har föga av sin föregångares junkeraktiga fräckhet. Visar Adenauer också den generositet och vilja till försoning som segrar brukar göra lättare att nå, har han blivit en av historiens stora statsledare.